

2011. február 22. kedd
Apostolok Cselekedetei 18,18–28

Szabó Csaba

Pál visszatér Antióchiába

^{18,18}Pál pedig még jó néhány napig ott maradt, azután elbúcsúzott a testvérektől, és Szíriába hajózott Priszcillával és Akvilával együtt, előbb azonban megnyíratta a fejét Kenkreában, mert fogadalma volt. ^{18,19}Efezusba érve elvált tőlük, maga pedig bement a zsinagógába, és vitázott a zsidókkal. ^{18,20}Amikor arra kérték, hogy hosszabb ideig maradjon náluk, nem volt rá hajlandó, ^{18,21}hanem búcsút vett tőlük, és ezt mondta: "Ismét visszatérek hozzátok, ha az Isten úgy akarja." Aztán elhajózott Efezusból. ^{18,22}Miután Cézareába érkezett, felment, köszöntötte a gyülekezetet, azután lement Antióchiába.

Pál harmadik missziói útjára indul

^{18,23}Ott időzött egy darabig, majd útra kelt, sorra végigjárta Galácia vidékét és Frígiát, erősítve valamennyi tanítványt.

Apollós Efezusban

^{18,24}Eközben Efezusba érkezett egy Apollós nevű alexandriai származású zsidó férfi, aki ékesen szóló és az Írásokban jártas ember volt. ^{18,25}Ő már tanítást kapott az Úr útjáról, és buzgó lélekkel hirdette, és helyesen tanította a Jézusról szóló igéket, de csak János keresztségét ismerte. ^{18,26}Igen bátran kezdett beszélni a zsinagógában is. Amikor meghallgatta őt Akvila és Priszcilla, maguk mellé vették, és még alaposabban megmagyarázták neki az Isten útját. ^{18,27}Amikor pedig át akart menni Akhájába, a testvérek biztatták, és írtak a tanítványoknak, hogy fogadják be őt. Amikor megérkezett, nagy segítségükre volt azoknak, akik a kegyelem által hívókká lettek. ^{18,28}Mert erélyesen cáfolta a zsidókat, és a nyilvánosság előtt bizonyította az Írások alapján, hogy Jézus a Krisztus.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Előzetes megjegyzés: Az eredeti szöveg „nyugati” változata (l. a kritikai apparátust!) jelentős eltéréseket mutat a „keletihez” képest. Itt az ÚF alapjául szolgáló utóbbit, illetve értelemszerűen az ÚF-t vesszük alapul.

A perikópa első főrésze (18–23.v.) nagyon tömör összefoglalása az eseményeknek, ezért több nehezen érthető, ill. tisztázatlan mozzanat található benne. Ezekkel összefüggésben a magyarázók különböző felté-

telezéseket fogalmaznak meg, ezeket itt igyekszünk óvatosan kezelni, illetve mellőzni.

18–23. vers

Pál még jó ideig (ez a *proszeinasz hémeras* pontos jelentése) marad Korinthusban, ahonnan azután hosszabb, és több várost, vidéket érintő útra indul, amelyet nehéz pontosan nyomon követni; ez azonban a lényegét kevésbé érinti, voltaképpen csak egy ponton. Pál korábban nazireus fogadalmat tett, (vö. 4Móz 6,1–21), ennek lezárása viszont feltételezi a jeruzsálemi templomban való megjelenést. Ezért nem kizárható, hogy a 22. v. *anabas* kifejezése közbeeső jeruzsálemi utat takar. Nyelvileg lehetséges volna, hogy a nazireátus itt Akvilára vonatkozzék, valószínűbb azonban, hogy Lukács ezzel a mozzanattal Pálnak népéhez való hűségét és ragaszkodását kívánja demonstrálni.

Útja során Pál rövid időt Efezusban, Ázsia provincia e virágzó, abban a korban hatalmas (200 000 lakosú) városában is eltölt, és prédikál. Lehet ugyan, hogy itt már volt valamilyen keresztyén gyülekezet-kezdemény, azonban a voltaképpeni missziót Pál indítja meg, hogy későbbi visszatértekor folytassa (19,1kk). Addig pedig Priscilla és Akvila, időközben Pál hűséges munkatársai készítik elő a terepet. Jellegzetes tényező, hogy az itteni leírásban kettőjükéről szólva Lukács többnyire Priscillát említi első helyen.

Az Apostol útja tovább vezet Antióchiába, a pogánymisszió bázis-városába, mondhatni, Pál hazamegy egy időre (mennyire, nem tudjuk). Itt lehetősége nyílik némi pihenésre, és amennyiben szükséges, a gyülekezet

viszonyainak rendezésére. Ugyanilyen céllal látogatja végig Galácia és Frígia gyülekezeteit is, „erősítve a tanítványokat”. Pál nem hagyja magukra az általa alapított, illetve rá bízott gyülekezeteket.

24–28. vers

A magyarázók feltételezéseitől ez az igeszakasz sem mentes. A legfontosabbak: Lukács csak azért írja Apollósról, hogy még csak a János keresztségét ismeri, hogy Pálhoz viszonyítva – indokolatlanul – leminősítse. A 25. vers *dzéon tó pneumatí* fordulata arra (is) utal, hogy Apollós a pneumatikus-extatikus kegyességi irányzat követője volt, és ezt az irányzatot képviselte Korinthusban is, amit Pál majdhogynem nyíltan szemére is vet (eszerint az 1Kor 3,12–15 közvetlenül Apollósra vonatkoznék).

Amit bizonyosan tudunk, és ami a szövegből kiolvasható: Apollós (ez a forma az Apollónius rövidítése) nagy műveltségű alexandriai zsidó(keresztyén), aki különösen járatos a szónoklás művészetében. Jól ismeri az Írásokat (az Ószövetséget), és azt helyesen magyarázza, ami ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy a jövendöléseket és ígéretek Jézus Krisztusban látja beteljesedni. Lánglelkű misszionárius, aki alázattal hajlandó elfogadni Priscillától és Akvilától a tanítást abban, amiben ismeretei még hiányosak, de önálló egyéniség, aki missziói munkáját másoktól függetlenül végzi. Pál és Apollós viszonyát feszültségek is árnyékolhatták, ezeken azonban képesek voltak felül emelkedni. Erre és lehetséges személyes találkozásukra, illetve kapcsolatukra látszik utalni az 1Kor 16,12, Efezusból Akhájába (Korinthusba) távozik, ahol jelentős gyülekezetépítő tevékenységet folytat.

A János keresztségével kapcsolatos problematikát részletesebben a 19,1kk kapcsán ismerhetjük meg.

„Pál útra kelt ... erősítve valamennyi tanítványt”
(ApCsel 18,23)

Pál apostol a rendszeres bibliaolvasó-hallgató embernek úgyszólván személyes ismerőse. Életútjáról, nézeteiről, tanításairól részint a most olvasott könyvből, részint saját vallomásaiból nagyon sok mindent megtudunk. Most olvasott igénk azonban arra figyelmeztet: még azt, akiről nagyon sokat tudunk, sem ismerjük teljesen. Perikópánk leírása szerint az Apostol Korinthusból eltá-

vozva nagyon sok helyen megfordul – az akkori viszonyokhoz mérve elképesztően nagy utakat tesz meg, életének erről a szakaszáról azonban nagyon töredékesek az ismereteink. Hol mi történt vele, mit tett, mit tapasztalt, hogyan élt mindennapjaiban – minderről legfeljebb sejtéseink és feltételezéseink vannak. Jó ennek nyomán meggondolnunk: akiket úgymond „közelről ismerünk”, azokról is mennyire hézagosak az ismereteink, mennyire megfontoltaknak kell lennünk, ha másokról véleményt alkotunk, s ítéletet mondunk. Igénk sokszínű üzenetéből most emeljük ki azokat a mozzanatokat, amelyek emberi kapcsolatainkról tanítanak.

1. A keresztyén gyülekezet emberekből, megtért, de a bűntől, annak kísértéseitől nem mentes emberekből áll. Ebből következik, hogy a tagok között eleve adottak a konfliktusok, az ellentétek, sőt, akár az ellenségeskedések lehetőségei. Olykor ezek kisebb-nagyobb mértékben meg is mótelyezik az ekklézsiát, de a keresztyén családok, és az egyéb, keresztyéneket is magukba foglaló közösségek életét. A hallott igéből kirajzolódó kép arról tanúskodik, hogy az ilyen konfliktusok lehetősége adott volt az első keresztyének életében is, hiszen nagyon különböző származású, hivatású, képzettségű emberek alkották, nem is beszélve arról, hogy zsidókból és pogányokból, férfiakból és nőkből tevődött össze. A keresztyén gyülekezet összetétele sokszínű. Ez a sokszínűség lehet a romlás, de lehet nagy áldások forrása is. Maguk az adottságok – és ez egyéb dolgokban is így van – önmagukban semlegesek, a kérdés az, miként élünk velük és hogyan kezeljük őket.

2. Az elénk táruló kép arról tanúskodik, hogy az első keresztyének világában találtak módot emberek a harmonikus együttélésre és munkálkodásra. Priscilla és Akvila magától értetődően fogadja be Pált, Pál pedig ugyanígy fogadja el őket munkatársul. Nem féltékeny rájuk, hanem örömmel hagyja őket Efezusban tovább építeni, amit ő elkezdett. A szeretetet indulatával fordul az efezusi – és a többi – gyülekezet felé is. Sajátosan kiemelkedő, mert az adott korban különösen rendkívülinek számító körülmény, hogy nem származik konfliktus Priscilla, tehát egy nő kiemeléséből és előtérbe helyezéséről, mert a keresztyének között magától értetődik nők és férfiak egyenértékűsége. Külön kiemelhetjük Pál és Apollós személyes viszonyát, amely tele van rejtett aknákkal. Ezek azonban nem „robbannak”, mert mindketten – és ezt Pálról különösen tudjuk – a szükséges alázattal, keresztyén megértéssel és szeretettel tekintenek a másikra, a Krisztus-arcot keresve egymás egyéniségén.

3. Mert a megoldás kulcsa ebben rejlik! Azok egymáshoz való viszonyának rendezettsége, akikről itt szó van, a saját Krisztushoz való viszonyuk rendezettségéből fakad! A kettő kölcsönösen feltételezi és hitelesíti egymást. A keresztyének egymáshoz való viszonya egyházon, gyülekezeten, családon és egyéb közösségekben belül hitelesíti a hitet, a ránk bízott evangéliumot, bizonyágtételünket.

És még valamit. Pál apostol buzgólkodik e viszonyok karbantartásán is, ezért látogatja végig már ismerős gyülekezetek sorát. Személyes kapcsolataink rendezettségével nekünk is ezt kell tennünk. A szeretet gyakorlati megélése nehéz, mindennapos erőfeszítést igénylő munka!